

Қ. Ералин¹, Ғ. Ералина²

¹п.ғ.д., профессор, Қожа Ахмет Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университеті, Түркістан, Қазақстан

(e-mail: kuandyk.yeralin@ayu.edu.kz; kuandikbei@mail.ru)

²п.ғ.к., Халықаралық Халықтар достығы университеті, Шымкент, Қазақстан

(e-mail: gazizaerali@mail.ru)

Аттылы жауынгер бейнесі - символдық образ

Андатпа

Бүгінгі күнде Ұлы дала бейнелеу өнерінде жаңа технологиялар пайда болуда. Суретші З. Қожамқұлов шығармашылығы осындай бейнелеу өнерінің мүсімімен байланысты жаңа бір технологиясының өмірге келгенін дәлелдейді. З. Қожамқұлов – Қазақстанға белгілі суретші - кескіндемеші. Ол өнер шебері ретінде өнер сүйер қауымға, Орта Азия мен Қазақстандағы әріптестері арасында кеңінен белгілі. Ол өзінің шығармаларының даралығымен, қайталанбастығымен, жаңашылдығымен сипатталады. «Садақ тартқан аттылы жауынгер» шығармашылығын өнертанымдық талдау нәтижелері шебердің туындысындағы басты көркемдік өлшемі - идея деп анықтауға мүмкіндік береді. Мақалада суретшінің қазіргі заманауи кеңістікті-көлемді формалы шығармасының ерекшелігі айқындалады. Шығарма заманауи қазақ бейнелеу өнеріне қосылған жаңа технология ретінде қабылданып, Қазақстан бейнелеу өнеріндегі жаңа бейнелеу бағыты болып табылады. Бұл өнердегі жаңа құбылыс Егемен еліміздің бейнелеу өнерінің әлемдік мәдениеттің даму үдерісімен қатар тоқтаусыз дамып келе жатқандығын дәлелдейді.

Кілт сөздер: Жаңа технологиялар, туынды идеясы, туынды композициясы, абстракция, монументтік мүсін, өнертанымдық талдау.

K. Eralin¹, G. Eralina²

¹doctor of pedagogical sciences, professor, Khoja Ahmet Yassawi International Kazakh-Turkish University, Turkestan, Kazakhstan

(e-mail: kuandyk.yeralin@ayu.edu.kz; kuandikbei@mail.ru)

²Candidate of pedagogical sciences, International University

Images of the Rider - Symbolic Image

Abstract

Today new technologies appear in the fine arts of the great steppe. The artist Zulkharnai Kozhamkulov suggests that a new technology associated with such a sculpture of fine art. Zulkharnai Kozhamkulov, well-known Kazakhstan artist-painter. He is widely known as a master of art, among art lovers, among artists of Central Asia and Kazakhstan. He is characterized by individuality, originality, novelty of his works. The results of creative analysis of the works, "Sadaq tartkqan attyly jauynger" determine that the main criterion of art in the work of the master is the idea. A feature of modern spatial three-dimensional work of the artist Zulkhainar is that first, by creating an abstract - the spatial-symbolic images, we are talking about human progress and man's high spirit. The work is

Қ. Ералин, Ғ. Ералина. Аттылы жауынгер бейнесі - символдық образ.

considered as a new technology added to the modern Kazakh art. It is also a new direction of fine arts of Kazakhstan. Cars are made of parts, made of three-dimensional dimensions, attract the bow, the statue of the soldier behind has an emotional impact on the viewer. A new phenomenon in this art shows that sovereignty develops not only in the development of world culture, but also in General.

Keywords: New technologies, derivative idea, derivative composition, abstraction, monumental sculpture, art history analysis

Суретші Зұлқарнай Қожамқұловтың бүгінгі күнгі шығармашылық бағыты көлемді кеңістік-монументтік өнер туындысын жасау бағытында жалғасуда. Суретші жаңашылдығы – концептуалдық ой бағытындағы ізденісті қамтиды. Зұлқарнай Қожамқұловтың шығармашылық жұмыстарының сипаты, шығармашылық келбеті - қарапайым металдар мен автобөлшектер жиынтығын ізденістегі образдық формаға сай құрамдаумен анықталады. Бұл айтқанды суретшінің «Садақ тартқан аттылы жауынгер» композициясынан көруге болады. Туынды суретшінің соңғы кездегі зерттеуі мен ізденіс нәтижесі. Шығарма көрерменді ой толғанысына жетелейді. Туынды суретшінің - өзіндік даралығын айқындайтын қолтаңбасы [1, 28 б.].

Өнер шеберінің шығармашылық ізденіс бағыты - өмір шындығы арқылы көркем образ жасау үдерісінде, құбылыстар көрінісін беру арқылы белгілі бір идеялық ой айту. Оның шығармашылығы өнер аясындағы іс-әрекет нәтижесімен жоғары шеберлік биігінен көрінумен қатар, шығармашылық идеясын ашуға баса назар аударылған.

Суретші-мүсінші З. Қожамқұловтың «Садақ тартқан аттылы жауынгер» атты соңғы ізденіс жұмысын өнертанымдық тұрғыда талдау нәтижесі аталған бағытты айқын аңғартады. Осыған шығарманың сонылығын, тақырыптың заманауи өткірлігін, жаңашылдық бағытын, ерекше композициялық құрылымын қосатын болсақ, аталып отырған технология суретші қызметінің жаңа бір бағытта өріс алғанын айқын танытады. Ал күрделі өнертанымдық заманауи мәселе ретіндегі мәні онан да арта түседі. «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласында Президентіміз Н.Назарбаев «Жылқыны қолға үйрету арқылы біздің бабаларымыз өз дәуірінде адам айтқысыз үстемдікке ие болды»... «Бес қаруын асынған сарбаз, айбарлы көшпенділер империялары тарих сахнасына шыққан дәуірдің символына айналды», - деп көрсеткен [2, 1 б.].

3. Қожамқұловтың бұл атап отырған символдық жобаны қамтитын туындысы - шығармашылық абстрактілік-пәндік мүсіндеуге бағытталған. Шығарма сонымен қатар дизайнерлік пішін құрау шешімімен орындалған жұмыс үдерісін аңғартады. Суретші-мүсінші Зұлқарнайдың туындысы бейнелеудегі абстракциялық бағытты қамтиды. Автомобильдер детальдарынан құрастырып жасалған, көлемді өлшемдермен алынған, садақ тартқан, арттылы жауынгер мүсінінің көрерменге деген эмоциялық әсері мол. Мүсін қараған адамды ойға жетелейді. Туындыдағы ат пен жауынгер тұлғасы бірнеше бөлшектер жиынтығынан құралғанымен суретшінің үйлестіру шеберлігімен тұтастай бірліктегі композиция ретінде қабылданады. Әдепкіде бір қарағанда мүсіншінің пішін құрау нәтижесін қабылдау қиындау болып көрінеді. Жақыннан қарағанда бір жерге бір-біріне қиюластыра жинап қойған машина детальдары болып қабылданады. Қашықтан қарағанда ат үстінде садақ тартып отырған адам мүсіні силуэттік көлеңкелік бейнедегі көрініспен айқындала түседі. Аттың басы, жал - құйрығы, садақ, жауынгер бейнелері реалистік көркемдік сипаты бар тартымды көріністі құрамдаған. Суретші автомобиль бөлшектерін өзара тиімді құрастыру, бірін-біріне біріктіріп үйлестіріп қою арқылы ат пен адам пішіндерін анықтай түскен. Қатар орналасқан бөлшектер пішіндері, сызықтар бағыттары бірін-бірі қайталамайды, олар молынан даралық сипатқа ие бола түскен. Әр түрлі бөлшек беттерінің тегістігі мен кедір-бұдырлығы жинақтала келе, тұтастай көрініс табады. Олар әр түрлі пішіндердің өне бойындағы алға қарай жылжыған динамикалық бағытын ұстанған ұмтылыстар мен ритм қатарын түзейді. Жарық сәулелерінің бөлшектер беттеріне түскендегі көріністері жарық-көлеңке деңгейлерінің толқынды ритмі мен алға ұмтылыс динамикасын құрамдаған.

Өнер нысанын көргенде Қабанбай, Бөгенбай, Қарасай сынды еліміздің даңқты батырлары көз алдымызға елестейді. Туынды қараған адамға батырлардың жиынтық образы іспетті қабылданады. Көлемді етіп жасалған темірдей мықты тұлпар мінген жауынгер бейнесін көріп, әлемдік бейнелеу өнеріне қазақстандық шебердің жаңа бір бейнелеу технологиясын қосқанын көреміз. Сонылығы бар мұндай туындыны көріп, өнердегі бір креативтік шығармашылықтың нәтижесін танып, жаңашылдық сипатын аңғаруға болады. Шығарма сипаты – монументтік мүсін өнеріне жақын. Материалы - металл. Суретші әрекеті - бөлшектерден композиция құрастыру. Идеясы – бабалардың рухын, батырлық дәстүрін болашаққа сапасы мықты материалдарды

қолдану арқылы жеткізу. Көлемінің ерекшелігі – мүсіннің өлшемін табиғаттағы ат пен адамның өлшемінен артық етіп алынуы арқылы шығарма идеясын асқақ етіп көрсету болған. Бөлшектердің орналасуы үлкен динамикалық ұмтылыстары бар бағыттардың мол тасқанын елестетеді. Бұл бөлшектер бағыттарының жиынтығы – сурет салу үдерісінде пішіннің көлемін қалыптастыруға мүмкіндік беретін, штрих сызықтарын еске түсіреді. Ал штрихтер форманы құрамдауға ықпал етеді. Шығарма идеясы - көрерменді тарих қойнауына жетелеу. Әлемдік өркениетке жылқыны қолға үйрету мәдениетінің келуін көрсету. Адамның атты мінуге үйренуі өркениет дамуының жаңа бір бетін ашты. Өмірге атқа міну мәдениетінің, үзеңгінің, жүгеннің, ертоқымның келуі адамзаттың дамуына әсері мол болғанын таныту. Шалбардың шығуы, оның аттылы адамға қолайлы киім болып қалыптасу тарихы ойға оралады. Ертегідегі Томирис ханымның, қазақ батырларының жауынгерлік бейнесі көз алдымызға елестейді. Осындай ой тасқындары мүсінді алғаш көрген адамның есіне түсетіні анық. Осы орайда Елбасының «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласында «Ту ұстаған салт атты жауынгердің бейнесі – батырлар заманының ең танымал эмблемасы, сонымен қатар атты әскердің пайда болуына байланысты қалыптасқан көшпенділер әлемі «Мәдени кодының» айрықша элементі» [2, 1 б.] деген сөздері еске түседі.

Ерте ғасырда қазақтың елі мен жерін қорғаған - ат пен адам. Өнер шеберінің мүсіні - ат пен адамға көрсетілген құрмет. Қазақ тарихындағы батырларды еске түсіретін белгі. Адамның өркениетке әкелген нәтижелерінің өлшемдері. Алдағы ғасырлар талқысына төтеп беретін материалмен жасалған ескерткіш. Жылдамдық пен интернет ғасырында пайда болған заманауи жаңа бейнелеу технологиясы. Суреткердің дәстүрлі материалдарды қолдану шеңберінен шығып, жоғары деңгейге көтерілген жаңашылдық ізденіс әрекетінің нәтижесі. Шебердің бейнелеуден өзіндік дара жолын іздеу көрінісі. Бейнелеу технологиясының өмірге келуі. Адамзат өнерінің қағаз, бояу, кенеп, тас, сияқты материалдар шеңберінде тұрақтап қалмай инновациялық заманауи бейнелеу әдісін іздеп табуы. Бейнелеу саласындағы жаңашылдық. Жиырма бірінші ғасырдағы суретшілердің шығармашылық креативтілік ізденістегі жетістігі мен биіктігі. Автобөлшектердің жиынтығын жинау, үйлестіру, құрастыру тұтас көріністерін біріктіру арқылы форма шығару әрекеті. Заманауи сұраныс пен жаңашылдықты көруге деген қажеттіліктен туындаған сәтті шығармаға өнер адамдарының көзқарастары оң. Шығармаға

деген таңданыстар да бар. Шебердің қызметі туралы белгілі өнертанушылар Байтұрсын Өмірбеков, Эльмира Ахметова, Камила Ли бағалы пікірлер айтып, оң баға берген. Артықшылығы суретшінің ізденімпаздығы деп көрсеткен. Жұмыстың табиғаты жаңашылдыққа ұмтылыс деп бағаланған.

Инсталляцияның басқа өнер түрлерінен айырмашылығы материалдардың барлық түрлерін қолдану болып табылады. Инсталляцияда кәдімгі материалдар ағаш, металл, қағаз қолданылуы мүмкін. Инсталляция (ағылшынша орнату, араластыру деген мағынаны береді) - әр түрлі дайын материалдар мен қалыптардан (шашыраңқы нысандар, өнеркәсіптік және тұрмыстық заттар, мәтіндік және көрнекі ақпараттың фрагменттері) жасалған және көркем туынды немесе бұйым болып табылатын кеңістіктік композицияны білдіретін заманауи өнердің түрі. Әр түрлі ерекше комбинацияларда бейнелегенде, зат өзінің практикалық функциясынан босатылады, символдық функция алады. Қазіргі өнерде инсталляциямен қатар инвайронмент деген де технология бар [3, 71 б]. Мүсіндік бейнесін мәңгі есте қалдыруға арналған өлім мен өмір арпалысы бостандық үшін өмірге бас тіккен мәрт шешім. Жауына қыранша сорғалаған қимастық батыр ұлының қырағы қабағынан айқын аңғарылады. Ескерткіштің өн бойы ширыққан қуат, шалт қимылға толы. Ескерткіш – өткен күнге деген үлкен құрметтің белгісі. Мүсін классикалық мәнерге жасалған. Батырдың мінез-құлқын көрсете білген [4, 48 б]. Суретте жоңғарларға қарсы шайқасқан салт атты қазақ жауынгері бейнеленген. Өнертанушылар бұл шығарманы тікелей антикалық пластика жанры деп санайды. Олар бұл дербес туындыда салт атты бейнесі дұрыс таңдалғанын айтады. Бірақ халық жадында мәңгі қалатын оқиғалар болады, олар естен кетпейді. Жоңғарларға қарсы соғыс - дәл осындай оқиға болып табылады.

Шығармада салт аттылығының еркін адам екендігі және қуаты мен өмірі бейнеленген. Салт атты адам өзіне сенімділігімен, сонымен қатар мүсіннің қарапайымдылығымен, айқындығымен ерекшеленеді. Онда қарама-қайшы ештеңе жоқ. Әрбір бөлшек ерлікті білдіріп тұр, қарсылас алдындағы батырлық пен батылдықты көрсетеді. Мүсінші мүсіннің мінсіз мәнерлілігіне жету үшін антикалық пропорцияны бұрмалауға саналы түрде барды. Салт атты қарама-қарсы бірліктермен салынған, ішкі бөлшектері қарама-қарсы қойылған, бірақ соған қарамастан оның гармоникалық шешімін таба білген. Бұл көркем кескіндеменің ішкі қарама-қайшылықтары символдармен берілген, ал

монументалды кескін пластикасында ашық көрсетілген.

Шығарманың композициясы мен бейнесін түсіну, ең алдымен, көрінген қарама-қайшылықтардың мағынасын түсіну. Оларға ең алдымен, қозғалыс пен тыныштық жатады. Осы екі бастау салт атты бейнесінде біріктірілген, бастапқы фигура қарқынды динамикаға толы. Салт атты шабандоз өз бейнесі арқылы елге тыныштық сыйлайды. Қозғалыс пен тыныштықтың пластикалық бірлігі мүсіндік композицияның негізінде жатыр. Бұл комбинация – қарама-қарсылық басқа тұрғыдан да ашылады. Секіруге аяқтарын көтерген жылқы бірнеше сәтке созылық күйде көрсетілген [4, 48 б]. Позаның күйі мүсін жағдайына тән. Бірақ монументалды бейнеге айналдырылған бұл сәт қарама-қарсы мағынада да қабылданады: ат пен салт атты осы позицияда қимылсыз тұрып қалғандай, үлкен мүсіннің бейнесі көрерменге салт аттының мәңгілік өмірі туралы мәлімет береді. Секіруге дайын аттың жылдам қозғалуы ешқандай қарсылықсыз орнықтылық, тұрақтылық, беріктілік сипатымен бейнеленген. Мұнда бейне сәті мәңгілікке үйлескендей, бұл қарама-қайшылық көркем бейненің барлық сапасымен қамтылған пластикалық бірлік ретінде қабылданады.

Суретшінің «Садақ тартқан салт атты адам» шығармасын өнертанымдық талдау негізгі үш бағытты қамтиды. Олар структурализм, нарратология және холизм бағыттары осы аттардағы әдістердің қалыптасуына негіз болады. Бейнелеу шығармаларын өнертанымдық талдаудағы структурализм бағыты өзіндік ерекшелігі бар бағыт. Структуралық бағыт шығарманың көркемдік ерекшелік құрылымын талдау тәсілдерінің жиынтығынан құрамдалады. Олар, салт атты шығарма құрылымы - шығарма идеясын талдау тәсілдері мен шығарма композициясын талдау тәсілдері және шығарманы орындау техникасын талдау тәсілдері болып анықталады. Осы аталған әрбір көркемдік нысан бірнеше бөліктердің жиынтығынан тұрады. Олар белгілі бір тәртіппен орналасып, белгілі заттың немесе құбылыстың тұтастық құрылымын шығарады. Туындының орындау техникасына келсек – идеялық ойды ашу, шығарманың барлық аталған көркемдік өлшем бірліктерінің бір-бірімен байланысына ерекше мән беріледі. Бейнелеу өнері шығармаларының көркемдік ерекшеліктерінің дәстүрлі өлшемдері шығарманың идеялық мазмұны, композициясы, формасы, орындау техникасына жіктеледі. Осы көрсеткіштер жинақтала келе шығарманың көркемдік ерекшеліктерінің тұтастығын құрайды.

Өнертанудағы структурализм – мүсін өнері шығармаларының барлық түрлерін, жанрларын, техникаларын, өнер шеберінің орындаушылық шеберліктерін қамтиды. Мүсіннің көркемдік ерекшеліктері - материал, эргономика, фактура, форма, безендіру сияқты бірнеше көрсеткіштермен бірігіп, көркем шығарма тұтастығын білдіреді. Көркемдік тұтастық бірнеше өрнектер, түстер, сызықтар, дақтар т.б. болып көркемдік көрсеткіштер даралықтарын сипаттайды. Осыдан келіп мүсін шығармаларын талдаудағы шығармашылық және көркемдік ерекшеліктерді талдау тәсілдерінің жиынтығы - өнертанудың структурализм әдісі деп аталады. Структурализм әдісі мүсін шығармаларын талдауға қолданылады. Бірақ мүсіннің техникалары әр түрлі болуына байланысты талдаудың структуралық құрылымы мен талдау әдістері де әр түрлі болып келеді. «Садақ тартқан салт атты» шығармасын өнертанымдық талдау негізгі үш бағытты қамтиды соның бірі холизм бағыты. Холизм гректің «холон» деген сөзінен шыққан, «тұтас», «тұтастық» деген мағынаны білдіреді.

Туындыдағы тұтастық шығарманың көркемдік ерекшеліктерін талдауға байланысты айтылады. Тұтастық бейнеленетін формаға, оның түсіне, орындалу шеберлігіне, кеңістікті иллюзиялық көрсетуіне байланысты болады. Салт атты бірнеше бөлшектердің үйлесімді жиынтығынан құрамдалады. Ал осы жеке дара өлшемдердің өзін бірнеше бөліктерге бөліп қарауға болады. Тұтастық ұстанымы әсіресе мүсін жасау үдерісі кезеңінде кең көлемде қолданыс табады. Тұтастық бөлшектердің бір - бірімен үйлесімді орналасуы. Тұтастық - белгілі нысанның сыртқы және ішкі бөлшектерінің үйлесімді орналасуын жақтайды. Бұл сонымен қатар форма мен фонның да тұтастығын көрсетеді. Фон мен форма бірінсіз бірі болмайды. Жарық пен көлеңке де тұтастық заңдылығына құрылған. Жарық болмаса көлеңке де болмайды. Жарық түссе көлеңке пайда болады [5, 76 б].

Сондықтан да бұл туынды мықты тұтастыққа құрылғанын көруге болады. Бұл тұтастық әдісі немесе холондық әдіс деп аталады. Бейнелеу шығармаларын өнертанымдық талдаудағы негізгі үш бағыттың бірі - нарратология бағыты. Нарратология «баяндау», нарратор «баяндаушы» деген мағынаны береді. Нарратор қызметі өнертанушының өнер шығармасын қабылдау, талдау және оның мәнін көрерменге баяндап беру шеңберінде көрініс табады. Нарратология мүсін туралы баяндау немесе әңгімелеу. Бейнелеу өнерінде автор – мүсін шебері, мүсін туралы әңгімеші қызметін - нарратор атқарады. Мүсін туындысының көркемдік ерекшеліктерін талдау тәсілдерінің

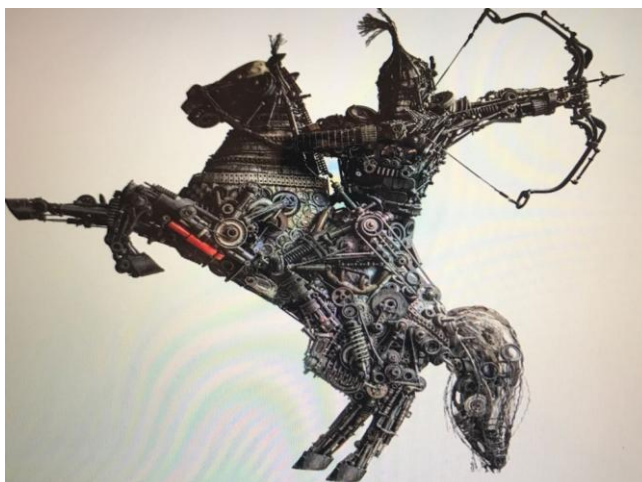
қалыптасқан тәсілдер жүйесі нарратология әдісі деп аталады. Кейбір зерттеушілер нарратология өзінің қондырғысымен және бағдарымен байланысты структурализм мен рецептивтік эстетика арасындағы орынды иеленеді деп есептейді [6, 14 б]. Шын мәнінде нарратология әдісі көркемдік құрылымды талдау тәсілдерін біріктіретін құрылым.

Бейнелеу шығармаларын өнертанымдық талдаудағы структурализм, холизм және нарратология бағыттарының даму нәтижесі осы бағыттардағы әдістер мен тәсілдердің дамуына негіз болады. Структурализм әдісі бойынша - өнер шығармаларының көркемдік ерекшеліктері көркемдік өлшем бірліктерінің құрылымы ретінде қарастырылып талданады. Холизм әдісі бойынша - өнер шығармаларының көркемдік ерекшеліктерінің барлығын, тұтастай қарастырумен сипатталады. Нарратология әдісі бойынша өнертанушы өнер шығармаларының көркемдік ерекшеліктерін баяндау тәсілдерін қолданумен анықталады. Өнертанудағы структурализм, холизм және нарратология әдістері өнер шығармаларының көркемдік ерекшеліктерін талдау барысында өнертанушының қолданатын заманауи әдістерінің мазмұнын анықтайды.

«Садақ тартқан аттылы адам» көркемдік ерекшелік құрылымы жеке-жеке емес, тұтастықта қарастырғанда ғана көркемдік мәні толық ашылады. Мүсін шығармасын нарратологиялық талдау – өнер шығармасының әрбір көркемдік ерекшеліктерін, оның идеясын, композициясын, орындау шеберлігін, жеке-жеке баяндау болып табылады. Баяндау екі бағытта жүзеге асады. Біріншісі – шығарманың көркемдік мәні туралы баяндау болса, екіншісі – өнер шеберінің шығармашылық қызметі, оның шеберлік деңгейі, ізденімпаздығы, жаңашылдығы, даралығы, қайталанбастығы алынады.

«Садақ тартқан аттылы адам» - заманауи бейнелеу өнерінің жаңа бағытын көрсететін шығарма. Бұл бір жағынан алып қарағанда мүсін туындысы болумен қатар, екінші қырынан алып қарағанда инсталляция туындысы. Садақ тартқан аттылы жауынгер бейнесі - бабалардың ерлік дәстүрін мадақтайтын шығарма. Садақ тартқан аттылы жауынгер бейнесі - заманауи концептуалдық бағытта орындалған жоба, символдық ой қозғайтын көркем еңбек. Суретшінің шығармашылық ой жемісі. Қазақ бейнелеу өнерінің заманауи бағытта дамып келе жатқанын көрсететін туынды. Мүсін туындысының заманауи көркемдік сапасы тұрғысынан алып қарағанда өлшемдері - оның идеясы мен композициясының белгілі бір ой айтуға құрылғандығы.

Қорыта айтқанда, Зұлқарнай Қожамқұловтың «Садақ тартқан аттылы жауынгер» шығармашылығын өнертанымдық талдау нәтижелері шебердің туындысындағы басты көркемдік ерекшелік өлшемі - идея деп анықтауға мүмкіндік береді. Суретші Зұлқарнайдың қазіргі заманауи кеңістікті-көлемді формалы шығармашылығының ерекшелігі: біріншіден - абстракциялық кеңістікті - символдық образдар жасау арқылы адамзаттық прогресс пен адами рухы жоғары қасиеттер туралы ой айту болып айқындалады. Шығарма заманауи қазақ бейнелеу өнеріне қосылған жаңа технология ретінде қабылданады. Бұл сонымен қатар Қазақстан бейнелеу өнеріндегі жаңа бағыт болып табылады. Осынау өнердегі жаңа құбылыс Егемен еліміздің бейнелеу өнерінің әлемдік мәдениет даму үдерісімен қатар тоқтаусыз дамып келе жатқандығын дәлелдейді. Рухы мықты өнер туындысы өміршең келеді, рухы мықты ел өскелең, өресі кең болады.

3. Қожамқұловтың «Садақ тартқан аттылы жауынгер» атты туындысы.

ӘДЕБИЕТТЕР

1. Оңтүстік Қазақстан суретшілері. Шымкент, ОҚО Суретшілер одағы. 2002. -134 б.
2. Назарбаев Н. Ұлы даланың жеті қыры // Егемен Қазақстан. 21.11.2018
3. Бевело М. Изменение в искусстве. 2012. - 31б.
4. Қасиманов С. Қазақ халқының қолданбалы өнері. - Алматы: Қазақстан, 1986. – 240 б.
5. Ералин Қ. Этнодизайн. А.Ясауи атын. ХҚТУ. Түркістан. 2015. – 205 б.
6. Бевело М. Изменение в искусстве. 2012. - 31б.

REFERENCES

1. Оңтүстік Қазақстан сýретshileri. Shymkent, ОQO Сýретshiler oдағы. 2002. -34 б.
2. Nazarbaev N. Uly dalanyń jeti qyry // Egemen Qazaqstan. 21.11.2018
3. Bevelo M. Izmeneniye v iskýsstve. 2012. - 31b.
4. Qasımanov S. Qazaq halqynyń qoldanbaly óneri. - Almaty: Qazaqstan, 1986. - 240 b.
5. Eralın Q. Etnodızam. A.İasaýı atyn. HQTÝ. Túrkiстан. 2015.- 205b.
6. Bevelo M. Izmeneniye v iskýsstve. 2012. - 31b.

Özet

Günümüzde Büyük Bozkır'ın görsel sanatlarında yeni yönelimler ve yeni imaj teknolojileri ortaya çıkmaktadır. Kazakistan'ın meşhur ressamı Zulhaynar Kojamkulov'un çalışmaları, anıtsal heykellerle ilişkilendirilen yeni metod özelliklerini tanımlar. Zulhaynar Kojamkulov Orta Asya ve Kazakistan sanatçıları ve sanat severler arasında bir sanat ustası olarak bilinir ve bireysellik, özgünlük, eserlerinin yeniliği ile karakterize edilir. "Sadak tartkan attılı jaunger", eseri ustanın sanatın ana kriterinin fikir olduğunu gösterir. Bu eser, modern Kazak sanatına eklenen yeni bir teknoloji olarak kabul edilir. Eserdeki savaşçının adı ve yüzü birkaç ayrıntı kümesinden oluşur, ancak sanatçıyı uyumlaştırma yeteneği ile birlikte bir kompozisyon olarak algılanır. Kompozisyonun fikri, ataların kahramanlıklarını gelecek nesillere ulaştırmaktır. Tüm bunlar, Büyük Bozkır'ın modern görsel sanatının gereklerine uygun gelişimin göstergelerinden biridir.

Anahtar kelimeler: Yeni teknolojiler, türev fikir, türev kompozisyon, soyutlama, anıtsal heykel

(Eralın K., Eralina G., Binicinin İmajı - Sembolik Bir Görüntü)

Аннотация

На сегодняшний день в изобразительном искусстве Великой степи появляются новые технологии. Творчество художника Зулхарнай Кожамкулова свидетельствует о том, что появилась новая технология, связанная со скульптурой в изобразительном искусстве Казахстане. Зулхарнай Кожамкулов - известный в Казахстане художник-живописец. Он широко известен как мастер искусства, среди любителей искусства, в сфере художников Средней Азии и Казахстана. Результаты творческого анализа скульптуры «Садақ тартқан аттылы жауынгер» позволяют определить, что главным художественным критерием в произведении мастера является идея. Идея композиции – трансформация героического пути предков к будущим поколениям. Все это является одним из показателей развития современного визуального искусства в соответствии с требованиями современного изобразительного искусства Великой степи.

Ключевые слова: Новые технологии, идея произведения, композиция производная, абстракция, монументальная скульптура.

(Ералин К., Ералина Г. Образ легендарного воина с луком в изобразительном искусстве)